

GREEN DEAL FACTSHEETS

Wat is de MKB Green Deal?

De Green Deal is een stimuleringsproject van het ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) voor het realiseren van duurzame initiatieven. MKB-Nederland heeft met EL&I een 'eigen' Green Deal afgesloten om mkb-bedrijven te ondersteunen bij het verbeteren van hun energie-efficiency. Op haar beurt heeft MKB-Nederland een Green Deal afgesloten met 20 verschillende intermediaire organisaties, zoals brancheorganisaties, gemeenten, provincies, bedrijventerreinen en lokale ondernemersplatformen. MKB-Nederland wil met dit project de mogelijkheden van duurzame energie en energiebesparing onder de aandacht brengen bij ondernemend Nederland.

Er is bewust gekozen voor een diversiteit aan projectpartners en projectaanpakken. Bij elk project zullen deelnemende bedrijven zich actief gaan bezighouden met energiebesparing en waar mogelijk met implementatie van duurzame energieopwekking in het bedrijfsproces. Het Green Deal project richt zich in eerste instantie op de 'quick wins' voor de deelnemende bedrijven. De rol van MKB-Nederland is het centraal leiden van het totale project (inclusief monitoring en (deel)rapportage), het begeleiden van de (regio)projecten, het organiseren van onderlinge ervaringsuitwisseling, het genereren van goede voorbeelden en in het initiëren van actieve duurzame bedrijfsvoering en energiebesparing binnen het mkb. De uitvoering van de verschillende projecten ligt voornamelijk bij de intermediairs en bij de door hen ingehuurde adviseurs. Het idee is dat de verschillende projectaanpakken na evaluatie van het project toepasbaar zijn in soortgelijke bedrijven. Door de diversiteit aan ondernemers – van metaalbedrijven tot aan 'de bakker op de hoek' – kunnen de resultaten ook 'breed' worden gecommuniceerd naar het midden- en kleinbedrijf.

Wat is het doel van de MKB Green Deal?

Door middel van de 20 Green Deal projecten wil MKB-Nederland samen met de intermediaire organisaties de drempels in kaart brengen die ondernemers ervaren bij het nemen van energiebesparende maatregelen, zoals tegenwerkende (lokale) wet- en regelgeving, gebrek aan technische kennis of beperkt inzicht in de financiële mogelijkheden. In de verschillende projecten worden meerdere vormen van energiebesparing ter hand genomen, denk hierbij aan: verlichting, isolatie, implementatie van energiezorg, etc.

Met het Green Deal project wil MKB-Nederland er voor zorgen dat in de periode 1 mei 2012 – 31 december 2013:

- Minimaal 480 mkb-bedrijven daadwerkelijk energiebesparende maatregelen nemen die naar verwachting leiden tot een gemiddelde besparing van 20% op het energieverbruik ten opzichte van het actuele verbruik.
- Minimaal 20 mkb-bedrijven daadwerkelijk investeren in duurzame energieopwekking zodat het bedrijf na het nemen van maatregelen ten minste 20% van het energieverbruik uit duurzame opwekking verkrijgt.

Naast dit hoofddoel worden twee subdoelen nagestreefd:

- Verspreiden van de goede voorbeelden van energiebesparing en duurzame energieopwekking via bijeenkomsten en (online) communicatie naar het mkb
- Ervaringen en leerpunten uit het project worden benut voor de verdere beleidsontwikkeling op het gebied van energiebesparing in het mkb;

De 20 MKB Green Deal projecten

- Brink Groep – Verduurzaming van de kantorenmarkt
- Bedrijventerrein Wateringveldsche Polder (BWP)
- Energy Valley – Clean Groningen
- Deltalinqs (haven Rotterdam)
- Energy Valley – Emmen (Drenthe)
- FOCWA
- FOSAG
- Energy Valley – BoppE-slach (Friesland)
- Koninklijke Horeca Nederland
- Koninklijke Metaalunie – Energiebesparing in het MKB metaal
- Limburg (provincie / KvK)
- MOED (gemeente Tilburg – Goirle – Waalwijk)
- NBOV / KNS – Energiebesparing in de food detailhandel
- Parkmanagement Zeeland
- RECRON – Energiebesparing in de gastvrijheidseconomie
- Tuinbranche Nederland
- Gemeente Utrecht
- Zorgsamenwerkingsverband CLD
- Punt Welzijn
- MKB Deventer

Het MKB-Nederland Green Deal projectteam

	Martin Kloet	Suzanne Te Riele	Coen van den Berg	Noor Vos
				
Functie	Projectleider en teamleider Green Deal	Projectleider Green Deal	Projectleider Green Deal	Projectleider Communicatie
Telefoon	06 – 11 35 17 57	06 – 11 35 17 09	06 – 11 35 17 58	015 – 219 12 89
E-mail	M.Kloet@mkb.nl	S.teriele@mkb.nl	C.vandenberg@mkb.nl	n.vos@mkb.nl

Green Deal Brink Groep

De Brink Groep is een management –en adviesbureau binnen de bouw-, huisvestings-, en vastgoedmarkt. Op dit moment staat er circa 8 miljoen m² bruto vloeroppervlak aan bestaande kantoren. Brink Groep heeft de visie leegstand te kunnen verminderen door de bestaande voorraad te transformeren naar duurzame en energiezuinige (kantoor-) gebouwen. MKB-bedrijven kunnen op deze manier het vastgoed weer aantrekkelijk maken, waardoor de marktwaarde wordt verhoogd en op de exploitatiekosten kan worden bespaard. De Green Deal filosofie sluit hierbij aan en daarom hebben MKB-Nederland en de Brink Groep zich gezamenlijk geïnteresseerd tot de MKB Green Deal Zakelijke Dienstverlening Vastgoedsector.

Doel is om minimaal 20 bedrijven daadwerkelijk energiebesparende maatregelen te laten nemen en om ten minste 5 bedrijven te laten investeren in duurzame energieopwekking.

Projectaanpak

Bij het verduurzamen van bestaande, mogelijk leegstaande, kantoren worden de volgende stappen doorlopen:

- Stap 1: welke energiebesparende maatregelen kunnen worden toegepast?
- Stap 2a: welke energieopwekkende maatregelen zijn mogelijk in het specifieke geval?
- Stap 2b: bestaat de mogelijkheid om over te gaan tot het delen van reststromen ('industriële ecologie') op kavel-, terrein- en/of gebiedsniveau?
- Stap 3: welke energie restvraag bestaat er naar fossiele brandstoffen?

De kernpunten van deze aanpak zijn:

- De realisatie van concrete projecten met MKB-ondernemers, gericht op het nemen van concrete besparingsmaatregelen;
- Het project richt zich op koplopers en innovatieve maatregelen met een herhalingspotentieel;
- De projectfocus ligt op het aantrekkelijk verduurzamen van verouderde kantoorpanden om leegstand te voorkomen.

De Brink Groep maakt een selectie van bedrijven en biedt deze partijen een verduurzamingsadvies, gebruikmakend van Leaf, de door Brink Groep ontwikkelde verduurzamingstool voor bestaand kantorenvastgoed. Daarnaast worden de do's en don'ts van verduurzaming besproken en worden knelpunten in kaart gebracht en wordt er naar een oplossing gezocht. De ondernemers worden begeleid in de vervolgstappen tot het daadwerkelijk nemen van energiebesparende maatregelen.

Betrokken partijen

- Brink Groep
- MKB-Nederland

Projectteam

- Joël Scherrenberg (Brink Groep)
- Jim Teunizen (Brink Groep)
- Coen van den Berg (MKB-Nederland)

Green Deal BWP

Het bedrijventerrein Wateringveldsche Polder is een samenvoeging van drie bedrijventerreinen Wateringse Veld, Zwethove en het Westlands Bedrijven Centrum en bevat ongeveer 400 bedrijven. Van de aanwezige gebouwen zijn er circa 200 ZZP'ers die in bedrijfsverzamelgebouwen zijn gehuisvest.

Duurzaamheid en energiebesparing staan al langer op de agenda van het bestuur van BWP. Een aantal bedrijven zijn al actief met energiebesparing en BWP ziet de Green Deal als een goed middel om deze energietransitie door te zetten. Doel van de MKB Green Deal BWP is om de keuzemogelijkheid tussen de onderwerpen energiereductie, afvalreductie, mobiliteitsreductie en circulaire economie te stimuleren. Daarbij wil BWP 50 concrete koploper projecten uitvoeren om tenminste 20% energie te besparen, rekeninghoudend met de drie P's: People – Planet – Profit. De looptijd van het project is van 1 juni 2012 tot en met 31 december 2013.

Projectaanpak

BWP heeft een werkgroep duurzaamheid, die samen met het bestuur van BWP de eindverantwoordelijke is voor het MKB Green Deal project BWP. De hoofdlijnen van de MKB Green Deal BWP zijn:

- Deelname aan koplopersgroep bevestigen met een overeenkomst tussen het bestuur van BWP en het bedrijf.
- Het organiseren van een startbijeenkomst waarbij via een interactieve aanpak de hele groep wordt gemotiveerd om aan de slag te gaan.
- Ieder bedrijf wordt door een projectleider bezocht en wordt gedurende het hele traject begeleid.
- De communicatie van voortgang en ervaringen wordt via de interne communicatie kanalen van BWP verspreid.
- Het project wordt afgerond met een rapportage over de inzet, werkwijze en resultaten.

Betrokken partijen

- Bedrijvenvereniging Wateringveldsche Polder (BWP)
- Milieubuddy
- MKB-Nederland

Projectteam

- Juliet de Barbanson (Milieubuddy)
- Tineke Weide (Milieubuddy)
- P. van Vliet (BWP)
- Coen van den Berg (MKB-Nederland)

Green Deal Clean Groningen

Een flink aantal partijen hebben de krachten gebundeld als 'groenpartner' van een aantal vooraanstaande sportclubs in de Groningse Energy Valley Top Club. De Stichting Energy Valley is een netwerkorganisatie die met publieke en private partners invulling geeft aan regionale groeikansen in de energiesector, de stichting is intermediair om projecten te versnellen, kennis uit te wisselen en de noordelijke energieregio te versterken.

De Top Club heeft als doelstelling nieuwe groene business te creëren en het promoten van groene energie bij het bredere (mkb) publiek. Deelnemende organisatie en bedrijven zetten zich onder de noemer 'samen duurzaam aan de top' de komende jaren in om het bedrijfsleven verder te verduurzamen.

'Clean Groningen' is de campagne waarmee invulling wordt gegeven aan de verduurzaming binnen het mkb. Hiermee worden ondernemers aangezet om de duurzaamheidsambities actief vorm te geven en te delen in de campagne. Doel is om tot juli 2015 minimaal 330 bedrijven te activeren tot verduurzaming.

Projectaanpak

Elk bedrijf uit alle branches kunnen meedoen aan het project Clean Groningen, mits ze voldoen aan een aantal randvoorwaarden en de inspanningsplicht om tot energiebesparing te komen. Bedrijven die zich aansluiten kunnen, met een kleine eigen bijdrage, een duurzaamheidsscan (de milieubarometer) laten afnemen, die zich richt op energiebesparing en besparingsmogelijkheden op het gebied van mobiliteit. De deelnemende bedrijven worden hierin begeleid door een 'clean coach', die de scan afneemt en actieplan opstelt. Voor de inspanning wordt het bedrijf beloond, hoe groter de inspanning, hoe groter de beloning:

Inspanning	Randvoorwaarde
SCAN	Tonen CO ₂ footprint en overzicht energieverbruik
DOEN	Tonen actieplan + uitvoeren eerste maatregelen
GROEN	Actieplan uitgevoerd

Betrokken partijen

- MKB-Nederland
- Energy Valley
- Natuur –en Milieufederatie Groningen
- SynerMediaGroep
- Gemeente Groningen
- Provincie Groningen
- Energy Expo
- Imtech
- BAM
- 4 Profclubs: FC Groningen, GasTerra Flames, Lycurgus en Nic./Alfa college

Projectteam

- Carlien Hoedemaker-Bos (Natuur –en Milieufederatie Groningen)
- Jeroen Koekoek (SynerMediaGroep)
- Petra Hof (gemeente Groningen)
- Ron Timmermans (BAM)
- Owen Huisman (Energy Valley)
- Suzanne te Riele (MKB-Nederland)

Deltalinqs richt zich op de collectieve belangenbehartiging van leden, gevestigd in de Rotterdamse haven. De duurzame ontwikkeling van het havengebied is hiervan een belangrijk onderdeel. Hiervoor heeft Deltalinqs een speciaal energy forum ontwikkeld, waarin energiemanagement en de CO₂-footprint steeds grotere prioriteit krijgen. Het forum biedt met behulp van kennis uit onderzoekinstellingen een faciliterende rol om bedrijven tot een verbeterde energie efficiency en kostenreductie te doen komen. De Green Deal van MKB-Nederland sluit hier goed bij aan. Deltalinqs heeft als doel minimaal 20 bedrijven over te laten gaan tot het implementeren van energiebesparende maatregelen die voortkomen uit het gebruik van een door Deltalinqs ontwikkelde 'menukaart'.

Projectaanpak

Binnen Deltalinqs wordt de werving opgezet en uitgevoerd via de brancheverenigingen FENEX en VRC. Beide brancheverenigingen zijn aangesloten bij Deltalinqs en vertegenwoordigen respectievelijk expediteurs en cargadoors in de Rotterdamse Haven. De stappen om tot energiebesparing te komen zijn als volgt:

- Duurzame Energie Match en Green Goals (ingehuurd door Deltalinqs) treden op als accountmanager en leggen na aanmelding een eerste bedrijfsbezoek af.
- Beide partijen nemen samen actie richting de ondernemer, inventariseren mogelijke barrières en koppelen deze aan mogelijke oplossingen. Hierbij wordt het volgende 'menu' gevolgd:
 - Klopt mijn energierekening?
 - Kan ik effectief energiekosten besparen?
 - Kan dat ook zonder te investeren?
 - Eigen duurzame energie, wat levert dat op?
- Specialisten met specifiek onderwerp (bijvoorbeeld een installatiebedrijf) voor elke van de bovenstaande stappen worden betrokken en scannen op advies van Green Goals naar de mogelijke maatregelen en bieden een offerte aan om zo snel mogelijk de maatregelen te verwezenlijken.
- Green Goals bespreekt de offerte met de ondernemer.
- In samenwerking met de ondernemer en Deltalinqs wordt de stand van zaken gerapporteerd naar MKB-Nederland.

Betrokken partijen

- Deltalinqs
- Duurzame Energie Match
- Green Goals
- FENEX
- VRC
- MKB-Nederland

Projectteam

- Herman Gels (Duurzame Energie Match)
- Ron Bakker (Green Goals)
- Coen van den Berg (MKB-Nederland)

Green Deal Emmen - VPB

De VPB is een ondernemersvereniging voor ondernemers gevestigd op een van de bedrijventerrein in Emmen met 310 leden. Doel is om minimaal 20 bedrijven te laten overgaan tot het daadwerkelijk treffen van energiebesparende maatregelen. De 20 ondernemers hebben enkele jaren geleden deelgenomen aan het project “EnergieTechnologieCluster / Duurzaamheidsimpuls” en hebben een Energiescan laten uitvoeren. Bij deze groep is duidelijk welk besparingspotentieel binnen het bedrijf aanwezig is. Met iedere geselecteerde ondernemer wordt een individueel projectplan opgesteld en dit wordt onder begeleiding van de projectleiders uitgevoerd.

De ambitie is om met een aantal ondernemers een concrete stap voorwaarts te maken op het gebied van verminderingen van energieverbruik c.q. het aanbrengen van isolatie en het stimuleren van hergebruik (circulaire economie). Het resultaat zal moeten gelden als een voorbeeld voor andere leden van de VPB Emmen dan wel voor andere bedrijfsterrainen binnen het Emmense.

Wel gesteld kan worden dat de focus in de voorstellen zal liggen op:

- Zowel processen (50-60% van het energiegebruik) als op gebouwen (40-50% van het energieverbruik).
- Bij processen zal de combinatie met schaal/volume een belangrijke rol spelen.
- Bij gebouwen is verlichting (20-25% van het energiegebruik) interessant.
- Vergroening (wind, zon, biomassa) kan ook dienen ook als voorbeeldfunctie en imago van het totale bedrijfsterrein.

Projectaanpak

De hoofdlijnen van de projectaanpak Green Deal Emmen – VPB zijn:

- Actieve werving van ondernemers vanuit het eerdere project “EnergieTechnologieCluster / Duurzaamheidsimpuls. Deze ondernemers hebben een koploperspositie. Bij deze groep is duidelijk welk besparingspotentieel binnen het bedrijf aanwezig is.
- deelname van de koplopersgroep bevestigen middels een overeenkomst en een individueel en SMART projectplan tussen het bestuur van de VPB Emmen en het bedrijf;
- Het organiseren van een startbijeenkomst waarbij via een interactieve aanpak de hele groep wordt gemotiveerd om aan de slag te gaan;
- Ieder bedrijf wordt door de projectleider bezocht en wordt gedurende het hele traject begeleid.
- De communicatie van voortgang en ervaringen worden via de interne en externe communicatie kanalen van de VPB Emmen verspreid. Door interactieve bijeenkomsten worden de ondernemers gestimuleerd om met vernieuwende (innovatieve) voorstellen te komen. De koplopers wordt gevraagd om hun ervaringen te presenteren op algemene ledenbijeenkomsten, verslag te doen op de website en in de nieuwsbrief. Op deze wijze kan de interesse van een volgende groep bedrijven worden gewekt.
- Het project wordt afgerond met een korte bondige rapportage over de inzet, werkwijze en resultaten.

Betrokken partijen

- MKB-Nederland
- Stichting Energy Valley
- Vereniging Parkmanagement Bargermeer (VPB)

Projectteam

- Owen Huisman (Stichting Energy Valley)
- Herman Idema (VPB)
- Liesbeth Horstmann (VPB)
- Suzanne te Riele (MKB-Nederland)

Green Deal FOCWA - Van denken naar doen

FOCWA is de brancheorganisatie voor ondernemers in de autoschadeherstel en carrosseriebouw. De vereniging kent ruim 2.200 leden.

De ambitie met de Green Deal FOCWA is om in de branche het accent te verschuiven van generieke voorlichting naar concrete maatregelen. Van denken naar doen. Het gaat daarbij om samenwerking met ondernemers die concrete maatregelen willen nemen, maar tegen allerlei barrières aanlopen. De Green Deal FOCWA moet helpen om deze barrières weg te nemen.

Omdat in de sector autoschadeherstel de meest kansrijke energiebesparings-mogelijkheden liggen wordt gedacht aan gerichte campagnes met betrekking tot warmteterugwinning bij spuitcabines en het tegengaan van persluchtlekkages. De focus hierbij ligt op 20 ondernemers met ambitie, dat wil zeggen samenwerking met ondernemers die echt voorop willen lopen met duurzaamheid.

Projectaanpak

De volgende stappen worden in de aanpak doorlopen:

- Het enthousiasmeren van de achterban van FOCWA door een brede informatievoorziening in combinatie met aanbod gedreven campagnes (met name gericht op warmteterugwinning bij spuitcabines, het tegengaan van persluchtlekkages, verlichting, gebouw gerelateerde energiebesparing)
- Werven en selecteren van enthousiaste ondernemers.
- Het vastleggen van de gezamenlijke ambities in een intentieverklaring tussen ondernemer en FOCWA.
- De uitvoeringsfase met een intensieve begeleiding van de ondernemer vanuit de Green Deal FOCWA. Gesteld kan worden dat de focus in de voorstellen zal liggen op:
 - Zowel processen (50-60% van het energiegebruik) als op gebouwen (40-50% van het energieverbruik).
 - Bij processen zal de combinatie met schaal/volume een belangrijke rol spelen. Zie ook paragraaf 2.3.
 - Warmte terugwinning bij spuitprocessen is relevant.
 - Voorkomen van perslucht lekkage kan nog veel besparing opleveren.
 - Bij gebouwen is verlichting (20-25% van het energiegebruik) interessant.
 - Vergroening (wind, zon, biomassa) ook als voorbeeldfunctie.
- Communicatie en verspreiding van kennis en ervaringen.
- Een korte bondige rapportage over de inzet, werkwijze en resultaten.

Betrokken partijen

- MKB-Nederland
- FOCWA
- LBP|SIGHT

Projectteam

- Jenda Horak (FOCWA)
- Jeannette Levels (LBP|SIGHT)
- Suzanne te Riele (MKB-Nederland)

Green Deal FOSAG

De vereniging FOSAG is de brancheorganisatie voor de schilders-, onderhouds-, metaalconserverings- en glasbranche met ruim 2200 aangesloten ondernemingen.

Het energieverbruik van bedrijven in de achterban van de Fosag verschilt sterk en is afhankelijk van de omvang van de bedrijven en de sector waarbinnen het bedrijf actief is. Daarnaast zijn bedrijven in een aantal sectoren direct of indirect actief in het realiseren van substantiële energiebesparing bij haar klanten.

In de Green Deal FOSAG richten 20 ondernemers zich op twee sporen:

- a) Het eigen energieverbruik van de achterban;
- b) De te realiseren energiebesparing in project bij klanten.

De kern van de aanpak is het ontwikkelen en implementeren van een aanpak energie efficiency in de keten van onderhoud en renovatie bestaande bouw.

Projectaanpak

Fosag wil graag primair inzetten op die sectoren waar de meeste energie-efficiency te bereiken is. In volgorde van prioriteit zijn dit:

1. Project gerelateerde energiebesparing – energie-impact diensten en waardeketen;
2. CO2 reductie – energie-efficiency in het proces en in de waardeketen;
3. Gebouw gerelateerde energiebesparing – eigen huisvesting;
4. Proces gerelateerde energiebesparing – metaalconservering.

Een deelnemer aan de Green Deal FOSAG is een mkb-ondernemer die binnen de eigen bedrijfsvoering of binnen zijn invloedssfeer in de eigen productketen energie-efficiency of verduurzaming kan realiseren door één of meerdere van onderstaande maatregelen te treffen:

- Het treffen van energiebesparende maatregelen in het productieproces of daaraan gekoppelde processen, zoals transport en logistiek;
- Het realiseren van grondstoffenbesparingen en/of dematerialisatie van het eindproduct of halffabricaat in de keten;
- Het realiseren van besparingen in huisvesting;
- Het hergebruiken van energie(warmte)stromen.;
- Het opwekken en nuttig toepassen van duurzame energie, al dan niet voor eigen gebruik.

Betrokken partijen

- MKB-Nederland
- Vereniging FOSAG
- LBP|SIGHT

Projectteam

- Paul Raasveld (FOSAG)
- Jeannette Levels (LBP|SIGHT)
- Suzanne te Riele (MKB-Nederland)

Green Deal Boppeslach - Energiecompetitie Fries MKB

De strategie van het energiebesparingsproject in Friesland is gericht op de energiebesparing van binnenuit de organisatie en de medewerkers. De aanpak en de werkwijze is gebaseerd op de principes van Het Nieuwe Werken. Doordat er vanuit een eigen motivatie en inzicht wordt bespaard vindt er een cultuuromslag plaats die zorgt voor blijvende duurzame besparing.

Het oogpunt is om hiermee bij 20 MKB bedrijven per onderdeel een besparing van 20 % te realiseren van binnenuit de organisatie door 3 x een energiecompetitie te starten met 8 tot 10 bedrijven per competitie waarbij de focus ligt op eigen (creatie) kracht van de organisatie. De integratie van een wedstrijd en coachen op gedrag leveren de gewenste resultaten met als hoofdresultaat naast de daadwerkelijke energiebesparing een energiebewuste bedrijfscultuur.

Projectaanpak

De aanpak richt zich op de mobilisering van de eigen kracht van het betreffende MKB bedrijf. De fysieke en zichtbare maatregelen zijn hierbij ondersteunend maar de grootste ontwikkeling wordt gelegd in de 'zachte' of menselijke kant. Deze aanpak wordt vormgegeven in een wedstrijd: 'het Fries MKB in de Energy Business Challenge' met tegen elkaar strijdende teams. Deze teams worden ondersteund door een coach die en het proces stimuleert en begeleidt en ervoor zorgt dat teams gemotiveerd zijn.

- Bedrijven worden tot nadenken gezet, zodat er 'creatiekracht' in de teams vrij komt.
- Inzet van meetapparatuur zorgt ervoor dat de resultaten ook direct zichtbaar zijn (nulmeting en eindstand). Deze besparingsoplossingen kunnen liggen in eenvoudige technische aanpassingen, bepaalde energetische instellingen/handelingen, slimmere werkprocessen of sociale werkafspraken.
- De proces aanpak in combinatie met stimulerend coachen zorgt ervoor dat er een bewustwordingsproces op gang komt zodat de mensen zelf, vanuit hun gedrag, continu zorgen dat er bewust met energie wordt omgegaan.
- De teams kunnen 'scoren' op twee onderdelen. Scoren door het behalen van directe besparingen en scoren op de meest creatieve duurzame oplossing.
- Winnaars van de Challenge worden beloond

De focus niet alleen gezet op de korte termijn maar ook op de lange termijn.

Betrokken partijen

- MKB-Nederland
- Stichting Energy Valley
- Stuurmannen
- Projectteamwork

Projectteam

- Owen Huisman (Stichting Energy Valley)
- Yvonne van der Woude (Projectteamwork)
- Jan-Peter Ensing (Stuurmannen)
- Suzanne te Riele (MKB-Nederland)

Green Deal Koninklijke Horeca Nederland

De Koninklijke Horeca Nederland (KHN) is belangenbehartiger van ruim 20.000 ondernemers in de horecabranche, zoals hotels, restaurants en fastservice. In reactie op de kabinetsplannen om te komen tot een Green Deal met de samenleving en in aansluiting op de Green Deal MKB heeft Koninklijke Horeca Nederland aangegeven een Green Deal te willen afsluiten. Hiertoe heeft Koninklijke Horeca Nederland besloten om in nauwe afstemming met MKB-Nederland te werken aan een Green Deal projectplan ter bevordering van energiebesparing en energiemanagement.

Projectaanpak

Het projectplan van de Green Deal Koninklijke Horeca Nederland heeft geresulteerd in de uitwerking van 3 concrete separate projecten op het gebied van verlichting, energie inkoop en energiemanagement en duurzame opwekking. Hieronder volgt een overzicht van de drie projecten:

Project 1: Retrofit van de verlichtingsinstallatie

20-30 bedrijven in de branche laten daadwerkelijk een retrofit uitvoeren van hun verlichtingsinstallatie. De huidige verlichting installatie wordt onderzocht en de energie besparende maatregelen uit dit onderzoek worden daadwerkelijk uitgevoerd. Met betrekking tot energiebesparing wordt uitgegaan van een gemiddelde besparing van 20% op het energieverbruik ten opzichte van het actuele verbruik.

Project 2: Opzetten van een energie coöperatie

Het doel is om een (energie) coöperatie op te zetten met als doel te fungeren als katalysator voor de implementatie van energie besparende opties en duurzame opwekking in de vorm van een revolving fund. Dit revolving fund wordt beheerd door KHN. KHN ontvangt een kick-back vergoeding van 5% van het totale fund voor zijn beheers inspanning. Er zou o.a. gedacht kunnen worden aan de volgende stappen die het fund kunnen voeden: afkopen CO₂ uitstoot, collectief inkopen met een green fee, regionale of sectorale zelfopwekking, bijdrage overheid d.m.v. een opslag op de afgenomen horeca producten als compensatie voor de CO₂ uitstoot, enz.

- Welke vormen van een energie coöperatie zijn mogelijk.
- Welke partijen moeten aan de coöperatie mee doen om een goede start te maken.
- Realisatie en implementatie van een coöperatieve vorm van samenwerking.

Project 3: Opzetten van een EPC constructie

Een constructie ontwikkelen om een samenwerkingsverband aan te gaan met partners om te komen tot een Energie Prestatie Contract die ondernemers moet ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van de energie besparende opties en duurzame opwekking. De energiebesparing en duurzame opwekking wordt gerealiseerd door een marktpartij die hiervoor specifiek als opdrachtnemer verantwoordelijk is. Deze partij wordt een Energy Service Company (ESCO) genoemd. De ESCo sluit hiervoor een Energie Prestatie Contract (EPC) af met de klant. Om de benodigde besparing te realiseren dient de ESCo een plan met besparende maatregelen in, draagt zorg voor uitvoering van deze maatregelen en geeft garanties met betrekking tot de energiebesparing. Uitgangspunt is dat verlaging van de energielasten de investering en onderhoudskosten dekt en waar mogelijk een comfort verbetering tot gevolg heeft. Om de ondernemers voor deze projecten te bereiken, te binden en de maatregelen in uitvoering te brengen zal voor:

- De retrofit van de verlichtingsinstallaties 1 jaar nodig zijn,
- Om te komen tot een initiatief en realisatie van een coöperatie zal 1 tot 2 jaar nodig zijn,
- Voor het ontwikkelen en implementeren van een EPC constructie is 1 jaar nodig.

Betrokken partijen

- Koninklijke Horeca Nederland (KHN)
- Green Goals
- MKB-Nederland

Projectteam

- Arjen van den Dool (KHN)
- Ron Bakker (Green Goals)
- Martin Kloet (MKB-Nederland)

De Koninklijke Metaalunie (KMU) is de ondernemersorganisatie voor het midden- en kleinbedrijf de metaalsector en telt landelijk zo'n 13.000 leden. De leden bieden werkgelegenheid aan ongeveer 150.000 mensen en hebben een gezamenlijke omzet van ruim 20 miljard euro. De aard en omvang van de bedrijven in het mkb-metaal kent een grote diversiteit en daardoor verschillen de mogelijkheden om energie te besparen dan ook sterk. De ambitie van de Green Deal mkb-metaal is een stap voorwaarts te maken met koplopers in de branche. Doel is om barrières weg te nemen die ondernemers beperken tot het nemen van energiebesparende maatregelen en om bedrijven vervolgens actief te begeleiden om concrete maatregelen te nemen ter verbetering van de energie efficiency. De Green Deal mkb-metaal wil tenminste 20 bedrijven betrekken in het project.

Projectaanpak

Het project 'energiebesparing in de mkb-metaalsector' richt zich op enthousiaste ondernemers die, door het inbouwen van een wedstrijdelement, actief bezig (gaan) zijn met energiebesparing en kans maken op een energie 'make-over'. Het project richt zich op:

- Realisatie van concrete projecten met ondernemers gericht op het nemen van concrete besparingsmaatregelen.
- Energiebesparing en duurzame opwekking staan centraal.
- Ondernemers met ambitie en enthousiasme om voorop te lopen op het gebied van duurzaamheid.
- 1 mei 2012 – 31 december 2012 als doorlooptijd.
- Persoonlijke begeleiding in onderzoek, implementatie van maatregelen en monitoring.

Proces stappen:

- Werven en selecteren van enthousiaste ondernemers door het inbouwen van een wedstrijdelement. De prijswinnaars krijgen begeleiding van het E-team om hun energiebesparende maatregelen te realiseren.
- Het vastleggen van de gezamenlijke ambities in een intentieverklaring tussen ondernemer en Metaalunie.
- De uitvoeringsfase met een intensieve begeleiding van de ondernemer vanuit de Green Deal MKB-metaal.
- Communicatie en verspreiding van kennis en ervaringen.
- Een korte bondige rapportage over de inzet, werkwijze en resultaten.

Het E-team:

Het unieke aan het E-team project is dat de Metaalunie niet met een voor gedefinieerd aanbod komt voor een energietransitie voor de ondernemer, maar met een oplossingsgericht team die de drempels van de ondernemer gaat wegnemen. De ondernemer is de energie innovator, het e-team lost zijn problemen op door concepten vanuit de markt te realiseren.

Energie, grondstoffen en transport kosten geld. Besparen, op welke manier dan ook, is winst. Een bedrijfshal voorzien van energiezuinige verlichting of lekkage van persluchtapparatuur verhelpen is vrij eenvoudig te realiseren. Maar wat als dat niet voldoende is en men verder wil gaan met het besparen op energie, grondstoffen en transport? Of wanneer de ondernemer stuit op weerstand bij de overheid om een duurzame energietoepassing gerealiseerd te krijgen? Of wordt er geworsteld met de wijze waarop restwarmte effectief kan worden ingezet? Of bestaat het idee dat product of productieproces met minder grondstoffen toe kan? Dan is hulp in de vorm van praktische expertise de oplossing. Geld besparen en niet uitgeven aan dure 'deskundigen' en adviseurs. Dat kan met behulp van het E-team Het E-team is een initiatief van de Koninklijke Metaalunie en is mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning binnen de Green Deal MKB.

Het E-Team zal tot vier dagen gratis ondersteuning bieden om uw energie vraagstuk op te lossen. De samenstelling van de expertises van het E-Team kiest de ondernemer zelf.

Wat levert het op?

Uit alle aanmeldingen worden maximaal twintig ondernemers en hun bedrijf geselecteerd, deze bedrijven worden gratis door het E-Team geholpen. Daarnaast wordt een "portret" gemaakt dat voor PR-doeleinden kan worden gebruikt. De portretten worden door de Metaalunie gecommuniceerd. De ervaring leert dat meedoen veel publiciteit en nieuwe business kan opleveren. De genomineerden en winnaars van de jaarlijkse Metaalunie Award bijvoorbeeld, kunnen daarover meepraten. Uit alle bedrijven die geholpen worden door het E-Team wordt uiteindelijk een winnaar gekozen. Winnaar is degene die volgens het E-Team de meeste energie-bespaar-winst heeft weten te genereren. De winnaar wordt gekozen tijdens een speciale slotbijeenkomst in het najaar van 2013.

Betrokken partijen

- Koninklijke Metaalunie (KMU)
- Stichting Adviescentrum Metaal (SAM)
- MKB-Nederland

Projectteam

Gerard Wyfker
Jeanette Levels
Coen van den Berg

Green Deal Limburg

Op 1 oktober 2009 is de energie-investeringsregeling 'Bespaar en Verdien!' van start gegaan, een initiatief van de KvK Limburg en de Provincie Limburg. De stimuleringsregeling, gericht op het midden- en kleinbedrijf biedt ondernemers een gratis energiescan met daarin informatie en advies over energiebesparende maatregelen. De MKB Green Deal sluit hierbij aan, evenals het omschakelconvenant tussen de Provincie Limburg en een groot aantal Limburgse gemeenten.

Doelstellingen van het MKB Green Deal vervolgproject 'Bespaar en Verdien!' zijn:

- Investeringsimpuls voor de Limburgse economie;
- Stimuleren van duurzaam en energieverantwoord ondernemer;
- Bijdragen aan de landelijke doelstelling van de Green Deal van MKB-Nederland.

Projectaanpak

Het project kent een drietal deelprojecten om zowel het thema energiebesparing als het thema duurzame opwekking af te dekken. Naast MKB-Nederland leveren ook de Provincie Limburg en de KvK Limburg een financiële bijdrage aan het project. Het gewenste resultaat van het project is dat 170 ondernemers een voucher ontvangen en investeren in duurzaam en energieverantwoord ondernemer, waarbij:

- 50 MKB-ers een PV installatie realiseren die meer dan 20% van hun elektriciteitsbehoefte afdekt;
- 100 MKB-ers energiebesparing realiseren door middel van het vervangen van conventionele verlichting door TL5, HF- en LED-verlichting;
- 20 MKB-ers enkele innovatieve samenwerkingsprojecten realiseren waarbij energiebesparing groot is en een regionaal economisch belang dient.

Betrokken partijen

- Kamer van Koophandel Limburg
- Provincie Limburg
- Omschakelpunt
- MKB-Nederland

Projectteam

- Marjolein Smit (KvK Limburg)
- Rene Verhoeven (KvK Limburg)
- Harrie Hox (KvK Limburg)
- Edwin Zijlstra (Provincie Limburg)
- Serge van den Berg (Omschakelpunt)
- Martin Kloet (MKB-Nederland)

Green Deal MOED (gemeente Tilburg – Goirle – Waalwijk)

De gemeente Tilburg heeft de ambitie om in 2045 zowel klimaatneutraal als ook klimaatbestendig te zijn. Deze ambitie kan alleen gerealiseerd worden als alle lokale partijen, waaronder bedrijven, daaraan een bijdrage leveren. Voor het ondersteunen bij de ontwikkeling van lokale duurzame energieproductie als ook het regionaal gebruiken van deze energie heeft de gemeente Tilburg, in samenwerking met de gemeenten Waalwijk en Goirle, het project MOED opgezet. MOED staat voor de Midden-Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij voor Energie en Duurzaamheid, een publiek / private onderneming in oprichting binnen Midpoint Brabant die samen met ondernemers, onderwijs en overheid invulling geeft aan collectieve duurzame energieopwekking en energie efficiency in Midden Brabant. Vooralsnog richt MOED zich op initiatieven binnen de gemeenten Tilburg, Waalwijk en Goirle.

Voor de onderliggende Green Deal geldt dat minimaal 20 bedrijven overgaan tot het daadwerkelijk implementeren van energie besparende maatregelen die voortkomen uit het gebruik van de menukaart ontwikkeld door MOED en het klimaatbureau met betrekking tot energie besparende maatregelen en de daaraan gekoppelde scans. Belangrijk aandachtspunt uit deze Green Deal is het verspreiden van kennis en goede voorbeelden met als doel meerdere ondernemers te bewegen vergelijkbare maatregelen te nemen.

Projectaanpak

MOED heeft ervoor gekozen de betrokken bedrijven zoveel mogelijk te ontzorgen en heeft daarvoor een zeer pragmatische aanpak. De kernpunten uit deze aanpak zijn:

- Realisatie van concrete projecten met ondernemers gericht op het nemen van concrete besparingsmaatregelen.
- Energiebesparing en duurzame opwekking staan centraal.
- Het project richt zich op koplopers en innovatieve maatregelen met een herhalingspotentieel.
- Het samenwerkingsverband kiest als doorlooptijd voor het project 1 mei 2012 – 31 december 2012.
- Daar waar mogelijk wordt bestaande kennis, informatie uit onderzoeken en instrumentarium (bv. van Energiecentrum MKB) ingezet voor de Green Deal van dit samenwerkingsverband.

Proces stappen:

- Accountmanager van de gemeente Tilburg inventariseert energiebesparingsbehoefte bij de ondernemer.
- Stichting Parkmanagement verzamelt inventarisaties van accountmanagers, koppelt deze aan mogelijke partijen en overlegt dit met Green Goals (ingehuurd door MOED).
- Green Goals en Stichting Parkmanagement nemen samen actie richting de ondernemer, inventariseert mogelijke barrières en koppelt deze aan mogelijke oplossingen. Hierbij wordt het volgende 'menu' gevolgd:
 - Klopt mijn energierekening?
 - Kan ik effectief energiekosten besparen?
 - Kan dat ook zonder te investeren?
 - Eigen duurzame energie, wat levert dat op?
- Commerciële partijen met specifiek onderwerp voor elke van de bovenstaande stappen (verlichting, perslucht, verwarming, etc.) scannen op advies van Green Goals naar de mogelijke maatregelen en bieden een offerte uit.
- Green Goals en Stichting Parkmanagement bespreken de offerte met de ondernemer.
- De ondernemer neemt wel / geen actie.

Betrokken partijen

- MOED
- Green Goals
- Stichting Parkmanagement Tilburg
- MKB-Nederland
- Gemeente Tilburg
- Gemeente Waalwijk
- Gemeente Goirle
- BORT (Bedrijven Overleg Regio Tilburg)
- Uitvoerende partijen

Projectteam

Herman Gels
Ron Bakker
Wim Caron
Coen van den Berg

Green Deal NBOV / KNS

De Koninklijke Nederlandse Slagersorganisatie (KNS) en de Nederlandse Brood- banketbakkers Ondernemersvereniging (NBOV) hebben de handen ineengeslagen om energie (en kosten) te besparen in de food detailhandel. De mogelijkheden om energie te besparen verschillen vanwege omvang en diversiteit behoorlijk, maar op het gebied van productkoeling en verlichting liggen er ook sterke overeenkomsten. Zowel de KNS als de NBOV hebben duurzaamheid al enkele decennia prominent op de agenda staan.

In het Green Deal project wordt gericht gezocht naar koplopers in het slagers- en bakkersbedrijfsleven, die enthousiast zijn om hun energie efficiency te verbeteren, maar hierbij vaak stuiten op barrières. Doel van de Green Deal is om deze barrières te slechten en om minstens 40 slagers- en bakkersbedrijven actief bezig te laten zijn met energiebesparing.

Projectaanpak

Het project 'energiebesparing in de food detailhandel' richt zich op laagdrempelige energiezorg, met onafhankelijk adviesdiensten.

- Realisatie van concrete projecten met ondernemers gericht op het nemen van concrete besparingsmaatregelen.
- Energiebesparing en duurzame opwekking staan centraal.
- Het project richt zich op enthousiaste ondernemers en implementatie van technieken met een herhalingspotentieel
- Het samenwerkingsverband kiest als doorlooptijd voor het project 1 mei 2012 – 31 december 2012.
- Persoonlijke begeleiding in onderzoek, implementatie van maatregelen en monitoring.

Proces stappen:

- Werven van enthousiaste ondernemers door tevens aan te sluiten bij het project 'Energiecoach MKB' vanuit Hoofdbedrijfschap Detailhandel.
- Het vastleggen van de gezamenlijke ambities in een intentieverklaring tussen ondernemer en KNS respectievelijk NBOV
- De uitvoeringsfase met een persoonlijke en op maat begeleiding van de ondernemer vanuit de Green Deal KNS/NBOV
- Ondersteuning bieden bij offerteaanvraag, implementatiefase en monitoring
- Een korte bondige rapportage over de inzet, werkwijze en resultaten,
- Communicatie met als doel de verdere verspreiding van kennis en ervaring

Betrokken partijen

- Nederlandse Brood- en banketbakkers Ondernemersvereniging (NBOV)
- Koninklijke Nederlandse Slagersorganisatie
- MKB Energieadvies
- MKB-Nederland

Projectteam

- Wim van den Brink (KNS)
- Henk-Jan Boswijk (NBOV)
- Johan Weggeman (NBOV)
- Stefan van Tongeren (MKB Energieadvies)
- Coen van den Berg (MKB-Nederland)

Green Deal Park Management Zeeland

Park Management Zeeland is een lokaal samenwerkingsverband, dat het bedrijvenparkmanagement voert voor de ondernemers gelegen op een aantal grote bedrijventerreinen in Zeeland. De ambitie van Park Management is om met de Green Deal een stap voorwaarts te maken met koplopers in diverse branches. Park Management gaat met de MKB Green Deal 3 regionale samenwerkingsverbanden aan, waar ze actief bezig gaat zijn met energiemangement en energiebesparing.

De drie samenwerkingsverbanden:

- **ZEP Middelburg** is een multifunctioneel totaalconcept (doen, beleef, koop) waarbij 'beleving' en 'experience' centraal staan. Het vrijetijdspark heeft onder andere het voetbalmuseum, een music hall en een evenementenhal die met zijn 20.000m² voor een breed publiek ontspanning en vermaak biedt. Binnen het ZEP concept zijn ongeveer 25 MKB bedrijven actief.
- **Woonboulevard Mortieren** is een moderne woonboulevard met circa 45.000m² winkeloppervlak.
- **Kenniswerk Vlissingen** is een gebied waarbij samenwerking tussen bedrijven en onderwijs, die gebruik maken van elkaars kennis, kunde, diensten en faciliteiten centraal staat.

Projectaanpak

De drie bovengenoemde MKB Green Deal projecten van Park Management worden uitgesplitst in vier onderdelen. Met de MKB Green Deal wil Park Management dat het volgende bereikt wordt bij alle drie regionale samenwerkingsverbanden:

- Toepassen van energie efficiency op verlichting door middel van onder andere sensortechnologie. Hierbij een besparingspotentieel van 10% tot 30% mogelijk.
- Het waterzijdig inregelen van de verwarmingsinstallatie. Doel is dat minstens 10% van de bedrijven daadwerkelijk hun installaties waterzijdig gaan inregelen.
- Inregelen van gebouw gebonden installaties die gekoppeld zijn aan energiegebruik en/of te koppelen zijn aan energiegebruik. Doel is om bij 25% van de bedrijven gevestigd op de 3 regionale samenwerkingsverbanden daadwerkelijk zo in te regelen dat de efficiëntie zo maximaal mogelijk is.
- Duurzame energie opwekking. Doel is om 1 op de 5 bedrijven actief bezig te laten zijn met duurzame opwekking.

Deze 3 projecten worden gecombineerd met het ontwikkelen van energie zorg modules vanuit didactisch oogpunt bij het ROC Middelburg. Het ROC zal zijn eigen vastgoed meenemen in het project. De reden hiervan is dat de huidige studenten zich het onderwerp eigen kunnen maken en dit in de toekomst mee kunnen nemen bij hun toekomstige werkgever. Hierdoor wordt in de toekomst meer input gegeven aan energie besparing. Dit draagt bij aan de doelstellingen van de overheid en MKB Nederland vanuit deze Green Deal.

Betrokken partijen

- Park Management
- Vastgoedpartij TCN
- Samenwerkingsverband ZEP Middelburg
- Ondernemersvereniging Woonboulevard Mortiere
- Bedrijventerrein Kenniswerf Vlissingen
- Adviseurs & uitvoerende partijen
- MKB-Nederland

Projectteam

- Dhr. H.J. van den Adel (Park Management)
- Martin Kloet (MKB-Nederland)

Green Deal RECRON – Gastvrijheidseconomie Provincie Overijssel

RECRON is de brancheorganisatie voor de recreatiebranche (midden- en kleinbedrijf) en telt landelijk ongeveer 2.000 leden. De mogelijkheden om energie te besparen verschillen sterk per sector en ook binnen de verschillende deelsectoren. Energiebesparing in de Gastvrijheidseconomie vraagt daarom om maatwerk en persoonlijke ondersteuning en begeleiding.

Het projectplan van de Green Deal RECRON heeft primair betrekking op de Gastvrijheidseconomie in Overijssel, waarbij middels een energiescan en een het daaruit volgende Energie Reductieplan, concrete energiebesparende maatregelen worden genomen. Deze Green Deal kan worden gezien als katalysator voor het vierjarige TEGO-duurzaamheidsprogramma (Toeristische Energieagenda Gastvrij Overijssel) wat eind 2013 zal starten en een doorlooptijd heeft van 4 jaar.

Projectaanpak

Het project kent een werkwijze die globaal wordt weergegeven in onderstaand diagram. De volgende stappen doorlopen:

1. Werven en selecteren van enthousiaste ondernemers
2. Afnemen E-scans met individueel nagesprek over uitkomsten
3. Plenaire bijeenkomsten in kopgroep-systematiek
4. Het vastleggen van ondernemers-ambities in een convenant/intentieverklaring tussen ondernemer en RECRON (zie voorbeeld)
5. De uitvoeringsfase vastgelegd in een Energie Reductieplan met begeleiding van de ondernemer richting uitvoering van maatregelen
6. Een korte bondige rapportage over de inzet, werkwijze en resultaten.

Betrokken partijen

- MKB-Nederland
- RECRON
- Arcadis
- Galema-Advies

Projectteam

- Arthur Helling (RECRON)
- Ernst Ossewaarde (Arcadis)
- Pieter Galema (Galema-Advies)
- Suzanne te Riele (MKB-Nederland)

Green Deal Tuinbranche Nederland

Tuinbranche Nederland behartigt de collectieve belangen van zo'n 500 ondernemers in de tuinbranche. Naast de algemene ledenvergadering als hoogste orgaan heeft Tuinbranche Nederland diverse commissies waarin overleg over specifieke dossiers plaatsvindt. Een van deze commissies is de MVO commissie 'kiezen voor kansen' ter bevordering van duurzame bedrijfsvoering bij de leden van Tuinbranche Nederland.

Tuinbranche Nederland wil het MVO verder concretiseren en de MKB Green Deal sluit daar goed bij aan.

Gelet op de dynamiek in het onderwerp MVO kunnen de komende jaren thema's worden toegevoegd en/of gewijzigd. Zo zal er voortdurend worden gewerkt aan de MVO agenda voor de toekomst.

1. Positiebepaling op basis van maatschappelijke ontwikkelingen en publieke trends
2. MVO integreren in de bedrijfsvoering
3. Verduurzamen assortiment
4. Energie en duurzaam bouwen
5. Duurzame productinnovaties
6. Duurzaam transport

Projectaanpak

De MKB Green Deal Tuinbranche Nederland is uitgesplitst in 2 onderdelen.

- **Project 1:** Retrofit van de verlichtingsinstallatie
20 Tot 30 bedrijven in de branche laten daadwerkelijk een retrofit uitvoeren van hun verlichtingsinstallatie.
- **Project 2:** Inregelen van installaties die gekoppeld zijn aan energie gebruik en / of te koppelen zijn aan energieverbruik
20 Tot 30 bedrijven in de branche laten hun installaties zodanig inregelen dat de efficiëntie maximaal is.

Om deze ondernemers te bereiken, te binden en de maatregelen in uitvoering te brengen zal voor de retrofit van de verlichting installaties 1 jaar nodig zijn, om te komen tot een goede inregeling zal ook 1 jaar nodig zijn. Tuinbranche Nederland wil in deze Green Deal MKB zich focussen op de realisatie van bovengenoemde maatregelen en kan gezien de diversiteit van de achterban in sectoren geen inschatting maken van de te realiseren besparing in PJ. Vanzelfsprekend wordt achteraf wel een indicatie gegeven van de gerealiseerde besparing.

Betrokken partijen

- Tuinbranche Nederland
- Green Goals
- Kobespa
- MKB-Nederland

Projectteam

- Han de Groot (Tuinbranche Nederland)
- Ron Bakker (Green Goals)
- Albert Munneke (Kobespa)
- Toan Le (Kobespa)
- Martin Kloet (MKB-Nederland)

Green Deal Gemeente Utrecht

Steeds meer bedrijven zijn zich bewust van de noodzaak tot verduurzaming. Ze ervaren toenemende maatschappelijke druk en zien de energieprijzen stijgen. Tegelijkertijd hebben ze niet de tijd en kennis om zich goed in het onderwerp te verdiepen; de organisatorische, technische en administratieve zaken rondom energieverbruik worden als complex en ondoorzichtig ervaren. Het inschakelen van een professionele partij die de ondernemer ondersteunt biedt een structurele oplossing tot verduurzaming van de energiehuishouding van een bedrijf.

In het programma 'Utrechtse Energie 2011-2014' heeft de gemeente Utrecht doelen geformuleerd op het gebied van energiebesparing en CO₂ reductie. Utrecht heeft de ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Bij deze ambitie sluit de MKB Green Deal aan, waarin de gemeente haar ondernemers wil ondersteunen bij het weghalen van drempels, die bedrijven beperken om actief aan de slag te gaan met energiebesparing. Streven is om bij 200 bedrijven een energiescan uit te voeren, waarvan er uiteindelijk 50 blijvend aan de slag blijven met energiebesparing.

Projectaanpak

De focus in de MKB Green Deal Utrecht ligt op verlichting en zonnepanelen. Het energieadvies wordt gratis bij bedrijven aangeboden. Het project kent de volgende processtappen:

- Werven en selecteren van enthousiaste ondernemers middels een brief namens de gemeente en MKB-Nederland. Aansluitend volgt telefonische acquisitie. Daarnaast worden de kanalen van Ondernemersvereniging Nieuw Overvecht benut.
- Binnen 3 dagen na aanmelding wordt een afspraak gemaakt met de ondernemer voor een energieadvies.
- Tijdens het bezoek worden alle gebouw gebonden energieverbruikers doorgelicht.
- Daaruit volgt een rapport met daarin het huidige energieverbruik, de energiebalansen en het actieplan.
- Tijdens een tweede bedrijfsbezoek worden het rapport, het actieplan en de opgevraagde offertes besproken.
- Bedrijven die blijvend aan de slag willen met hun energieverbruik kunnen gebruik maken van het energie dashboard, die real time energieverbruik, historisch energieverbruik en het effect van de besparingsactie meet.
- Daarnaast kunnen bedrijven gebruik maken van de virtuele energiespaarpot. De spaarpot zal direct na een investering flink zakken, om vervolgens weer langzaam te stijgen vanwege gerealiseerde besparing.

Betrokken partijen

- Gemeente Utrecht
- Ondernemersvereniging Nieuw Overvecht (ONO)
- MKB Energieadvies
- MKB-Nederland

Projectteam

- Edwin Koster (Gemeente Utrecht)
- Lars Janssen (MKB Energieadvies)
- Coen van den Berg (MKB-Nederland)

Green Deal - Samenwerkingsverband Zorginstellingen (CLD)

Het samenwerkingsverband Zorginstellingen maakt deel uit van de branche organisatie ActiZ. ActiZ is de branche organisatie in de zorg en heeft 407 leden.

Voor de onderliggende Green Deal geldt dat minimaal 20 zorg instellingen overgaan met het waterzijdig inregelen van hun verwarmingsinstallaties in combinatie met duurzame energie opwekking en het toepassen van een ontzorgingsmodel, waarbij 1 partij de gehele ontzorging op zich neemt m.b.t. energiebesparing. In het overgrote deel van bedrijven zijn er nog mogelijkheden voor het doorvoeren van gebouw gerelateerde energiebesparing. Hierbij moet gedacht worden aan verlichting, verwarming en isolatie.

Projectaanpak

De volgende stappen worden in de aanpak doorlopen:

- **Werving en selectie deelnemende bedrijven:** Belangrijk voor dit samenwerkingsverband is om de koplopers enthousiast te krijgen voor deze Green Deal
- **Uitwerking en uitvoering:** Met alle deelnemende zorg instellingen worden uitvoeringsplannen opgesteld. Deze plannen zijn SMART. Vervolgens worden de plannen uitgevoerd met als einddoel realisatie voor 1 november 2012
- **Onderzoek:** Tijdens de projectfase kan blijken dat nader onderzoek nodig is. Indien dit onderzoek kan bijdragen aan de realisatie van het project dan kan de projectleiding overwegen dit onderzoek uit (te laten) voeren
- **Communicatie:** Alle ervaringen, leerpunten, succesverhalen uit deze Green Deal worden gedeeld met andere projecten die vallen onder de Green Deal MKB en geïnteresseerde ondernemers. Daarnaast zal daar waar nodige gericht communicatie worden ingezet om de resultaten te bereiken en het project succesvol te laten verlopen
- **Rapportage:** Aan het eind van het project wordt een eindrapportage opgesteld met hierin de verantwoording over de bereikte resultaten in relatie tot de doelstellingen

Betrokken partijen

- MKB-Nederland
- CLD Energie Management

Projectteam

- Rudy de Graaff (CLD Energie Management)
- Martin Kloet (MKB-Nederland)

Green Deal Punt Welzijn

Punt Welzijn is een dienstverlenende organisatie die opkomt voor een sterke en sociale samenleving.

De organisatie is een samenwerkingsverband

aangegaan met diverse zorg- en welzijnsinstellingen in de regio Limburg om energiebesparing te bevorderen. Het afgelopen decennium is er door het energiecentrum MKB bij een groot aantal (zorg) instellingen onderzoek gedaan naar besparingsmogelijkheden, wat tot een groter inzicht heeft geleid. Wat uit het onderzoek onder andere naar voren kwam was de behoefte aan een partij die de gehele ontzorging op zich neemt met betrekking tot energiebesparing. De MKB Green Deal sluit hier goed bij aan om overige bedrijven ook echt actief bezig te laten zijn met hun energie efficiency. Belangrijk onderdeel van de Green Deal is naast waterzijdig inregelen en duurzame energieopwekking of het ontzorgingsmodel de organisatie van energiebesparing kan vereenvoudigen. Een organisatorische drempel zou hiermee kunnen worden weggenomen.

Projectaanpak

De insteek van de onderliggende projecten is te komen tot concrete energiebesparing, uitvoering en duurzame lokale opwekking. Deze MKB Green Deal kent de volgende afbakening:

- Het project richt zich op bedrijven die binnen Nederland gevestigd en actief zijn. Het gebouw moet zeker in Nederland staan.
- Het project richt zich op de zorg sector.
- Projecten moeten betrekking hebben op het weersafhankelijk inregelen van hun installaties, het isoleren van warmte leidingen, het opwekken van duurzame energie en het investeren in duurzame energie opwekking.
- Projecten moeten realiseerbaar zijn gedurende de looptijd van het project (2012 – 2013)
- Herhalingspotentieel en diversiteit in de projecten zijn belangrijke selectiecriteria voor projecten.

Voor de onderliggende Green Deal geldt dat minimaal 20 zorg instellingen overgaan tot het toepassen van het weersafhankelijk inregelen van de verwarmingsinstallatie, het isoleren van warmte leidingen in combinatie met duurzame energie opwekking en het toepassen van het ontzorgingsmodel. Om deze ondernemers te bereiken, te binden en de maatregelen in uitvoering te brengen zal ongeveer 1 jaar nodig zijn. Afronding voor 31 december 2012 wordt als haalbaar beschouwd. Met de Green Deal wil het samenwerkingsverband ervoor zorgen dat in de periode 1 mei 2012 – 31 december 2012:

- 15-25 gebouwen in de zorg en welzijnssector daadwerkelijk hun installaties weersafhankelijk inregelen;
- 15-25 gebouwen in de zorg en welzijnssector daadwerkelijk hun warmte leidingen isoleren;
- 1- 5 bedrijven in de zorg sector daadwerkelijk investeren in duurzame energie opwekking;
- minimaal 3 organisaties gebruik maken van het ontzorgingsmodel.

Betrokken partijen

- Punt Welzijn
- Deelnemende zorginstellingen
- Adviesbureau CLD Energiemanagement
- Uitvoerende partijen
- MKB-Nederland

Projectteam

- T.J.M. van Ekerschot (Punt Welzijn)
- Martin Kloet (MKB-Nederland)

MKB Deventer is een ondernemersvereniging, opgericht in 1995 met 90 leden die inmiddels is uitgegroeid tot een bloeiende ondernemersvereniging met circa 1.200 leden uit alle geledingen van het Deventer midden- en kleinbedrijf.

In Deventer staat energiebesparing al enige tijd hoog op de agenda. De afgelopen jaren werden al een verlichtingsproject en een energie besparingsproject opgestart. Ook werden er zogenaamde vouchers beschikbaar gesteld aan het bedrijfsleven om kennis in te huren. Het streven van MKB Deventer is om met het sluiten van een Green Deal het accent van voorlichting naar uitvoering te verleggen. De organisatie denkt vanuit haar positie en verbindende rol binnen Deventer minimaal 20 bedrijven bereid te vinden om daadwerkelijk te investeren in energieopwekking of -reductie. De ambitie van MKB Deventer is om met deze Green Deal een forse stap voorwaarts te maken met diverse leden. Het gaat daarbij om samenwerking met bedrijven die concrete maatregelen willen nemen maar tegen allerlei barrières aanlopen. Deze Green Deal moet helpen om deze barrières weg te nemen. Hierbij kan gedacht worden aan barrières op het gebied van technologie, regelgeving, kennis -en juist ook in deze tijd- financiën. Het resultaat zal moeten gelden als voorbeeld voor andere partijen.

De Green Deal MKB Deventer richt zich op de onderwerpen die reeds in een eerder stadium onder de aandacht zijn gebracht en waarbij zij potentie ziet om vanuit haar positie en rol, energiebesparing binnen Deventer naar een volgende fase te kunnen helpen (uitvoering!). Het betreffen de onderwerpen:

1. Verlichting (binnen)
2. Verlichting (buiten)
3. Zonne-energie

De Greendeal richt zich op het gehele ledenbestand van MKB Deventer. Doel is om minimaal 20 bedrijven te laten overgaan tot het daadwerkelijk treffen van energiebesparende maatregelen aangaande verlichting (binnen of buiten) of het investeren in opwekking van energie middels zonnepanelen.

Projectaanpak

MKB Deventer stelt zich de uitwerking en uitvoering -in hoofdlijnen- als volgt voor:

- Inventarisatie bij leden voor belangstelling (licht, zonne-energie) deelname Greendeal Project. In deze fase ook reeds cruciale informatie inventariseren; o.a. indicatie energieverbruik, geschiktheid dak voor pv, investeringsbereidheid/capaciteit, bepaling CO2 footprint van leden?, etc.;
- Benaderen belangstellenden en persoonlijke toelichting geven op inhoud project en voordelen en verplichtingen voor de onderneming.
- Bepalen uiteindelijke deelnemers Greendeal Project;
- Uitvoeren stappenplan per bedrijf:
 1. Uitvoeren energiescan (Kansen: voucher, geld-terug-actie)
 2. Bespreken energiescan en (bespaar)keuzes maken
 3. Begeleiden bij uitvoering keuzes ondernemer (offertes opvragen, vraagbundeling)
 4. Uitvoering maatregelen.
- Rapporteren van resultaten.

Betrokken partijen

- MKB-Nederland
- MKB Deventer
- Energie Kenniscentrum

Projectteam

- Marco Kok (MKB Deventer)
- Han Pot (Energie Kenniscentrum)
- Suzanne te Riele (MKB-Nederland)